

Mama útja¹

A Nap hajnal óta hét ágra sütött. Melegen és ragyogón. Napestig. A Nap leszállta után, alkonyattájt a Mama hattól kilencig ordított, pörölt, vergődött, vádaskodott, sikított, csapkodott, tiltakozott, hogy miért hurcolták őt ide, mintha soha nem lett volna orvos, az orvostudományok kandidátusa, aki háromnegyed életét kórházban töltötte.

Végül csak-csak elfáradt, mereven feküdt a horpadt kincstári párnán, olykor hörgött, nyüszögött, majd azt se. Levegőt sem vett – talán. Némi oxigén azért valahogy be- belopakodott a tüdejébe, másodmagával fölkapott egy elhasznált szénatomot, majd ki a szabadba...

Negyed tízkor fölkiáltott: „Minek élek én, minek? Miért nem hagytok átmenni!”

Utána újra csönd, szepegés, majd elcsöndesedés. Szája sarkából nyál csöp-pent a párna kék kincstári pecsétjére.

Tíz órakor nyugodt hangon, ahogy már régóta nem, sőt, az utóbbi évekből visszatekintve talán soha, odaszólt a menyének.

„Ott jó, nagyon jó, csodálatos!”

Mesélni kezdett.

Az egy-két éves kisgyermek furcsa nyelven beszélt. Hajdani anyanyelvén? Azon, amellyel minden gyermek kezdi, és persze szavak helyett közismerten szuszogásokból, azaz szuszikból, arc-, ajkmozdulatokból, orrfintorokból meg nyelvporgetésekből, nyiffanásokból, cuppantásokból, kaccintásokból és kacaj-kákból, szóval a lehetséges gyermeki hangokból és mozdulatokból áll. A kicsik tökéletesen értik. Mégpedig azért, mert a jelek számukra egyértelműek. Lehete-e másként? Továbbá azért, mert nincsenek titkaik, semmit sem akarnak eltagadni mások előtt.

Mama részletesen elmesélte, hogy milyen a túloldali világ, aprólékosan kitért a kertre, benne egy bizonyos mandulafára, ami az előbb még nem létezett,

CZAKÓ GÁBOR (1942) író, publicista, képzőművész.

1 A szerző idén megjelenő, *Gyepű* című novelláskötetéből.

most meg már susogtak a levelei, sőt, itt-ott a külső maghéj is repedezik a gyümölcsökön, és kikandikál közülük a csontár...

*

Hamvazószerda utáni szombaton omlott össze, akkor került kórházba. A Szent Y. Kórházban úgy ítélték, hogy már nincs sok hátra, bár nem beteg, egyetlen baja a 97 éve. Át is tették az elfekvőbe, Vereshajú Nővér szavával, a várólistára.

Ennyi esztendő pokoli nehéz tud lenni. Akkor is, ha az ember a zömét már elfelejtette. De nem úgy, hogy például huszadik és harmincadik életéve közül mind a tíz kihullott, hanem innen ez, onnan az, amonnan amaz ment gallyra. Ilyenformán az emlékezés mezeje rongyos abrosszá foszlott, amiből egyre hatalmasabb darabok hiányoznak. Ámde! A hiányokban olykor szövetdarabok jelennek meg, nőnek, sarjadnak, szinte begyógyulnak, hogy mielőtt újra birtokba venné őket az ember, ismét elmálljanak...

Ilyenkor az eltűnt idő hiánya és visszatérni látszó igyekezete egyszerre sajog. Az átírt események – mert olyanok is fölbukkannak! – pedig hiába fényesek és mézések, legföljebb úgy illeszkednek a maradékhoz, ahogy egy bádogvödör képes pótolni a kioperált gyomot.

*

Menye rendszerint minden nap bement hozzá, és órákat töltött az ágya mellett. Ápolta a nővérek helyett, akiknek rengeteg a dolguk.

Hol aludt, hol fölébredt, és a szemhéja résén lesett ide-oda, méregette a menyét, majd egyszer csak fölsikított: „Gyilkos! Gyilkos!” Egy szusszanás után szelíden kérdezte: „Te vagy, az angyalom?”

*

Olykor tudta, hogy mi újság, például rájött, hogy nem otthon van, de hogy hol...

Leggyakrabban különféle élettöredékeiben bolyongott, vagy inkább bukdácsol, mert emlékezetében fölragyogott egy táj, egy arc, elég gyakran éppen édesanyjáé, mégpedig szépasszony anyukájáé, a drága mosolygósé! Futott, röpiült volna hozzá, hogy megcsókolja, de alig tette meg a kezdő egy-két lépést, amikor anyu arca helyén egy gémeskút jelent meg, az ócsényi gémeskúté, ami szinte magához szippantotta. Immár a kúthoz szaladt, szinte gyorsabban annál, amit a lába bírt, már kitágult előtte a kút hatalmas, tengersizem-átmérőjű gödre, amikor elhasalt a tehéntrágyás, bűzös fűvön, és átcsusszant első anatómiaórájára, melyen egy rettentő kövér embert boncoltak. A halott orrából, szájából, köldökéből, dermedt hájárkaiból fűszálak hajtottak ki. Ott akkor is nőttek még, egyre gyorsabban, és látható sebességgel begyöpösítették a kékülő, jéghideg testet – mintegy az élet szigetévé változtatták a bádogasztalon...

*

Egy tomboló, érthetetlen szavakkal végigördítózott éjszaka után hirtelen azt kérdezte reggel – elfúló torokhangon: „Te is találkoztál az Úristennel?”

„Hát így személyesen nem.”

„Mert én igen.”

„Milyen volt?”

Hallgatott egy légysuhanásnyit, majd így felelt: „Nem ért rá, de én erősködtem. Könyörögve kérdeztem tőle, miért? Miért kell nekem ezt elviselnem? Akkor megmutatta az egész életemet, és tudtam miért: gyermekkorom, fiatalkorom és a későbbi bűneimért. Akkor megkérdeztem az Úristent: kérjek bocsánatot? Azt mondta: igen. Erre én – folytatta a Mama – újra végigmentem az életemen, és mindenkitől bocsánatot kértem.”

Vereshajú Nővér szakértői meglátása szerint ilyesmi az elmenet előtt szokott történni. Mégis több mint három hete már. Rögtön visszaesett az őrzőgő hangoskodásba, csapkodásba, majd lezuhant valami eszméletvesztésnek tűnő alvásszerűségbe. Bő egy héttel később, amikor már megint voltak ilyen-olyan napjai, váratlanul elsírta magát, és azt mondta: „Köszönöm, hogy szerettek. Nem azt, hogy szolgáltok, hanem, hogy szerettek.”

Menyét azóta nem ismerte meg, de hozzátartozóit, mármint őt és unokáját, megkülönböztette az ápolóktól. Leginkább édesanyját hívta egyre, akit otthon éveken át nem is emlegetett, csak az édesapját. Ám a szemét ki sem nyitotta: élete végjátéka valahol belül zajlott, ahhoz pedig nem szükséges nézelődni. Néha megkísérelte imára kulcsolni a kezét, de nemigen találta el. Menyét nem átkozta többé. Leginkább hallgatott, csak sóhajtozott olykor: „Istenem! Miért?”

Ismerőseim gyakran sopánkodnak ugyanígy a Mama története hallatán. Azt mondom erre: „Nem lett volna a Jobb lator az első biztosan tudhatóan üdvözült lélek, ha bűnei miatt felfeszítve, Jézus jobbja felől meg nem szólal: Jézus, emlékezz meg rólam... Ha előbb eltörik a lábszárát, hogy ne tartson már olyan sokáig a haldoklása, elvették volna tőle élete legnagyobb lehetőségét.”

*

Az Irgalmasság Szent Évében, Irgalmasság vasárnapján reggel Mama reggelit kapott fecskendőből, utána menyé kitakaríthatta a száját. Szólt is hozzá, és együttműködött a tisztálkodásban. Egyszer – mintha elfáradt volna – elaludt. Tisztán lehetett hallani a légzését. Aztán hirtelen csend lett.